

Helsingborgs kulturparker

Vård- och utvecklingsplaner

9. Fyrkanten

Pålsjö slottspark · Pilvångsplatsen · Margaretaplatsen
Kopparmölleparken · Vikingsbergsparken · Öresundsparken
Slottshagen · Rosenträdgården · Fyrkanten · Musikparken
Stadsparken · Furutorpsplatsen · Hans Lars lycka

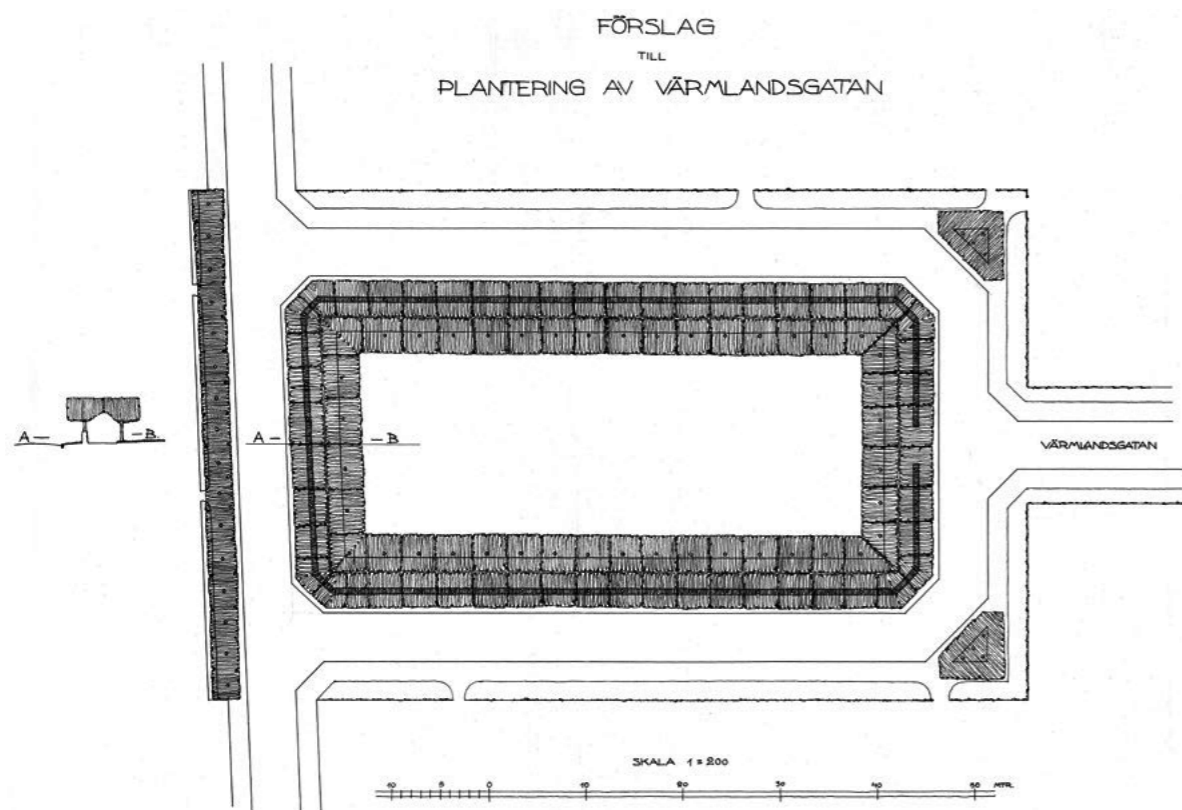

Fyrkanten

Fyrkanten är en utsökt liten pärla – ett grönt stadsrum som kompletterar kvartersstrukturen. Parken är uppbyggd av en öppen gräsmatta som omgärdas av avenbokshäckar och dubbla rader av arkadklippta avenbokar. Med sin strama och mycket enkla karaktär är Fyrkanten ett utsökt exempel på en park i 1920-talets klassicistiska ideal. Platsen används ofta av barnen i området för aktiviteter.

Flygfoto från 1932 över villabebyggelsen och den nyanlagda parken Fyrkanten i norra delen av Wilson park. Aero Material AB, Helsingborgs museer.

Odaterad ritning av Oskar H Landsberg, ca 1929. Förslaget stämmer väl överens med vad som utfördes och hur det ser ut i dag.
Ritning: Stadsbyggnadsförvaltningens ritningsarkiv.

Historik

Den lilla parken Fyrkanten, eller parken vid Värmlandsgatan som den först kallades, anlades under åren 1929–1930. Den var ett resultat av 1909 års stadsplan. I planen reglerades villakvarteren i området och i några kvarter lämnades öppna platsbildningar för att ge villastaden en mer varierad gatumiljö och mer allmän grönska.

Fyrkanten anlades efter ritningar av stadsträdgårdsmästaren Oskar H Landsberg. Liksom villaarkitekturen i området formgavs parken enligt 1920-talets klassicistiska manér. Landsberg påtalade vikten av att den rektangulära platsen skulle ges karaktären av en rumsbildning, vilken skapades genom en dubbel trädkrans av arkadklippta avenbokar samt en avenbokshäck som båda följde parkens yttre gränser. Under trädkranserna anlades en gångstig som omgav en öppen gräsmatta. Eftersom parken helt inramades av gator och att området bestod av stora villatomter där barnen kunde leka ansågs det inte finnas något behov av en gemensam lekplats.

Fyrkanten blev därför en grönskande platsbildning i all sin enkelhet, präglad av symmetri i rätta linjer. Platsbildningens likformighet förstärktes ytterligare genom två symmetriskt ställda grupper av friväxande avenbokar som placerades utanför parkens huvudentré i öster.

Redan 1939 kompletterades parken med betongplattor i gångstigen, efter förslag av dåvarande stadsträdgårdsmästare Victor Anjou. Senare under 1900-talet ersattes de flyttbara parksofforna med fasta soffor utmed stigen. Det öppna gräsfältet har genom åren använts för aktiviteter.

Under alléns krontak löper en gångväg belagd med betongplattor, tillkomna 1939.

Fyrkanten har en enkel och symmetrisk uppbyggnad. Häckar och alléer av avenbok omger en rektangulär gräsmatta. I bildens mitt syns den välvda huvudentrén.

Nulägesbeskrivning

Fyrkanten är i sin uppbyggnad av stram och mycket enkel karaktär, väl inpassad i villaområdets rättvinkliga gatunät och övergripande 1920-talsklassicism. Parken har en rektangulär form med avfasade hörn och gator på alla sidor.

Entréer och vägsystem

Parkens entré är symmetriskt placerad mitt på kortsidan mot nordöst, i form av en bred öppning i häcken. Ytterligare två ingångar finns i hörnen på kortsidan mot sydväst, i form av smala öppningar i häcken. I parkens östra hörn har en smitväg etablerats i senare tid.

En gångväg, belagd med stora betongplattor, löper under alléerna i parkens ytterkant. Markplattorna återkommer i de östra hörnen där soffor tidigare varit placerade, samt i entréerna. Mot gatan avgränsas parken av en granitkantsten och sträng av gräs.

Växtlighet

Parken består av en gräsyta som i kanterna omges av arkadklippta, dubbelradiga alléer av avenbok samt av en klippt häck av samma art. Den yttre trädraden står i häcken och stora delar av häcken består av grenar som kommer från träden. Till parken hör även två friväxande avenbokar placerade i gatans motstående hörn i öster, i gränsen till kvarteren Vesslan och Uttern. Både träd och häckar är ursprungliga från år 1930.

Utrustning

Längs gångarna finns totalt två parksoffor i modernistisk modell, av betong och trä, samt ett par skräpkorgar. På gräsmattan står två flyttbara fotbollsmål.

Parköversikt: Daniel Hofling.

Kulturhistorisk värdering

Fyrkanten är mycket välbevarad och vittnar tillsammans med den närliggande bebyggelsen om villaområdets tillkomsttid under 1920-talets klassicistiska stilideal. Parkens strama och enkla uppbyggnad är av stor betydelse för förståelsen av områdets ursprungliga planering och de arkitektoniska strömningar som präglade trädgårdskonsten och stadsplaneringen vid anläggningstiden. Samtidigt är parken ett sällsynt exempel på hur ett enskilt växtmaterial kan bygga upp en hel anläggning på ett effektivt sätt.

Av särskild betydelse för läsbarheten av de kulturhistoriska värdena är den strama och rätvinkliga symmetrin, den tydliga rumsbildningen, det ensidiga växtmaterialet och de formklippta träden och häckarna.

Särskilt värdefulla delar / egenskaper

- Det ensidiga växtmaterialet av avenbok.
- Den rätvinkligt symmetriska formen.
- De arkadklippta alléerna (1).
- De klippta häckarna (2).
- Det öppna gräsfältet (3).
- Den karakteristiska plattlagda gången (4).
- De flankerande, friväxande avenbokarna i hörnen mot kvarteren Vesslan och Uttern (5).

Mål

Målsättningen är att Fyrkanten ska bevaras som en värdefull park enligt klassicistiskt utförande. Målet är också att parken i sin helhet förvaltas med utgångspunkt i den välbevarade anläggningen samt de identifierade värdefulla delarna.

Utrustning i parken

Vi strävar efter enhetlighet i Fyrkanten och därför ska framförallt den här typen av utrustning användas:

Möbler

Soffa Lessebo från Byarums bruk (med förlängt armstöd).
Trä: Oljad mahogny alt. grön RAL 6009.
Stativ: Svart RAL 9005.

Belysning

Armatyr Verda från Fagerhult på avtrappad stolpe.
Färg: Svart RAL 9005, glans 50.

Skräpkorgar

Byarum från Byarums bruk.
Färg: Svart.
Övrigt: Helsingborgs stadsvapen i relief samt fågelskydd.

HH2000 i plåt, från Jansson & Partner.
Färg: Svart RAL 9005.
Övrigt: Helsingborgs stadsvapen i vitt samt fågelskydd.

Vård och utveckling

För att de identifierade värdena ska upprätthållas och målsättningen uppnås bör parken genomgå kontinuerlig översyn och underhållas på ett sätt som säkrar dess bevarande. Parkens enkla sammansättning i struktur och material medför att få underhållsåtgärder krävs, men de höga värdena gör att driftinsatser bör ske med täta intervall.

Sittplatser och utrustning bör ses över så att de i läge och utförande blir en naturlig del av parkens historiska karaktär.

Fyrkanten

Läge

Fyrkanten är belägen inom fastigheten Husensjö 3:1 i ett villaområde i norra delen av området Wilson Park.

Lagskydd och ställningstaganden

Biotopskydd: Parkens dubbla trädkrans omfattas av miljöbalkens biotopskydd.

Bevarandeprogram Övre Olympia och lasarettområdet (2019): Parken, med kringliggande villafastigheter i kvarteren Vesslan och Uttern, är utpekad som en värdefull miljö – enhetlig karaktär.

Kulturmiljöprogram för Skåne: Parken ingår i den särskilt värdefulla kulturmiljön Helsingborg.

Daniel Hofling.

Parken omges av villagator och bidrar i sitt strama utförande till områdets rätvinkliga struktur. I bild syns en av de mindre ingångarna som är förlagda i de västra hörnen.

Helsingborgs
kulturparker

Vård- och utvecklingsplaner

